

Солосіч О. С.

асистент кафедри економіки і підприємництва

Сінайко М. Д.

здобувачка кафедри міжнародного бізнесу та логістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського

РОЗВИТОК ЖІНОЧОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

В умовах динамічних змін економічного середовища та нестабільності ринку України особливої уваги набуває аналіз змін тенденцій у підприємстві, серед яких за останні роки можна помітити посилення участі жінок у створенні та розвитку власних бізнес-проектів, що поступово змінює галузеву та соціальну структуру малого і середнього бізнесу в Україні.

жіноче підприємництво дедалі частіше виступає не лише засобом економічного зростання та самореалізації, а й важливим інструментом для формування нових робочих місць, ринкових ніш та стабілізації економіки країни. Навіть в умовах війни жіноче підприємництво зберігає динаміку зростання: жінки активно шукають нові формати роботи, підвищують рівень професійних знань, змінюють форми трудової активності, вибудовують партнерські мережі та освоюють експортні напрями.

Упродовж 2020–2024 рр. кількість фізичних осіб-підприємців в Україні продовжувала зростати, незважаючи на економічні труднощі та воєнні події, зокрема повномасштабне вторгнення 2022 року. [YC.Market](#) зазначають, що на кінець 2024 року в державі налічувалося 2,3 млн зареєстрованих ФОПів, серед яких 1,1 млн – жінки, що становить 48,1 %. Для порівняння, у 2020 році загальна кількість ФОПів становила 1,9 млн, із яких жінок було 0,9 млн (46,1 %). Отже, за п'ятирічний період загальна кількість підприємців зросла на 330 тис. (17,1 %), тоді як кількість жінок-підприємців – на 200 тис., що становить приріст у 22,5 %. [1]. Варто також зазначити те, що найменший приріст кількості активних ФОПів за останні п'ять років зафіксовано у 2022 році – лише 2 %, що можна пов'язати з економічною нестабільністю та спадом ділової активності після початку повномасштабної війни. Водночас уже у 2023 році показник зріс до 5,8 %, що свідчить про поступове відновлення підприємництва та адаптацію бізнесу до нових умов ведення діяльності.

Як зазначає Коробка С. [2], одним з ключових напрямків розвитку жіночого підприємництва в Україні залишається сфера надання послуг населенню, зокрема роздрібні онлайн та офлайн магазини, приватні заклади дошкільної та шкільної освіти, пошиття одягу, послуги у сфері краси тощо. Варто звернути увагу на те, що у структурі жіночого підприємництва простежується чітка галузева спеціалізація, де ключові позиції посідають вищезазначені сфери.

Найбільша частка жінок зосереджена у сфері аудиту та бухгалтерського обліку, де понад 85 % зареєстрованих ФОПів жінки. Значну присутність жінки також мають в освіті, де вони формують понад три чверті підприємців, 76,5% (27 тис. із 35,4 тис.) зокрема у приватних навчальних закладах, курсах та індивідуальних освітніх послугах.

Сфера інших послуг, яка охоплює широкий спектр діяльності: від консультацій до побутових сервісів - залишається провідною за загальною кількістю жінок-підприємців 66,7% жінок (160,7 тис. із 240,9 тис.).

Високий рівень жіночої зайнятості також характерний для туризму, медицини, легкої промисловості та роздрібно торгівлі, що вказує на розширення їхньої присутності не лише у традиційно соціальних, а й у комерційно орієнтованих галузях, 64,7% (11,9 тис. із 18,4 тис.), 63,7% (26,4 тис. із 41,4 тис.), 61,1% (15,5 тис. із 25,3 тис.) та 60,5% (426,5 тис. із 705,1 тис.) відповідно.

У таких напрямках, як фармацевтика, громадське харчування та креативна індустрія, частка жінок перевищує 55 %, що підтверджує їхню активну участь у формуванні сучасного підприємницького середовища, орієнтованого на інновації та суспільні потреби. [1]

Разом із тим, тенденції останніх років засвідчують поступовий вихід жінок за межі традиційних напрямів, зокрема збільшення їхньої частки в агропромисловому секторі та ІТ-сфері. [3]

Водночас кількісне зростання жіночого підприємництва не виключає існування низки проблем, які продовжують обмежувати підприємницький потенціал жінок та їх бізнес-діяльність в Україні. Однією з ключових проблем є обмежений доступ до фінансування та ресурсів, що зменшує можливості для запуску чи розширення власної справи. Вагомими перешкодами залишаються гендерні стереотипи, нерівність в оплаті праці, а також складність поєднання професійної діяльності з сімейними обов'язками. Крім того, жінкам часто бракує доступу до якісної бізнес-освіти, професійних мереж і менторської підтримки, що знижує їхні конкурентні позиції та уповільнює кар'єрний розвиток у певних галузях. [2] Проте попри наявні бар'єри, жінки-підприємщиці демонструють високий рівень гнучкості, схильність до співпраці та здатності до новаторства, що дозволяє їм успішно розвивати бізнес навіть в умовах нестабільності. Жіночий стиль управління часто відрізняється від чоловічого поєднанням емпатії, дипломатичності та адаптивності, що сприяє ефективній командній взаємодії, побудові партнерських відносин та конструктивному вирішенню конфліктних ситуацій.

Більш того, активний розвиток та стимулювання розширення сектору жіночого підприємництва в Україні складає позитивні передумови до подальшої інтенсифікації процесів євроінтеграційного розвитку держави, адже забезпечення інклюзивності підприємницьких умов, гендерного паритету в доступі до економічних можливостей невід'ємними складовими сучасних процесів інтелектуалізації суспільного розвитку та досягнення повноти реалізації індивідуального креативного потенціалу та загального потенціалу національної макроекономічної системи в цілому [4].

Отже, жіноче підприємництво в Україні набуває стратегічного значення як чинник інноваційного та соціально орієнтованого розвитку бізнес-середовища. Тому, перспективи жіночого підприємництва визначаються зміною бізнес-культури, у якій жінка розглядається не як виняток, а як рівноправний суб'єкт економічної діяльності, здатний впливати на напрями та темпи її розвитку.

Перелік посилань:

1. Жіноче підприємництво: кількість українок у бізнесі зростає. *YC.Market*. 2025. URL: <https://blog.youcontrol.market/zhinoche-pidpriemnitstvo-kilkist-ukrayinok-u-bizniesi-zrostaie/> (дата звернення 01.11.2025).
2. Коробка, С. В. (2024). Тенденції розвитку жіночого підприємництва: нові горизонти та можливості. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. № 11. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-04-09> (дата звернення 01.11.2025).
3. Жіноче підприємництво отримує більше визнання – оновлене дослідження «Портрет українських жінок-підприємниць». *Національна платформа малого та середнього бізнесу*. 2024. URL: <https://platforma-msb.org/zhinoche-pidpryyemnytstvo-otrymuje-bilshe-vyznannya-onovlene-doslidzhennya-portret-ukrayinskyh-zhinok-pidpryyemyts/> (дата звернення 01.11.2025).
4. Tulchynska S. O., Solosich. O. S. Intellectual economy as an imperative for the development of systems for ensuring the economic security of economic entities. *Економічний вісник Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»*. 2023. №1. С. 247-257. DOI: <https://doi.org/10.32434/2415-3974-2022-17-1-247-257>.